NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 18. novembra 1854. *List 92.*

Popis dobrega ín slabega gospodarja *).

Pravijo, da streha kaže dobrega ali pa slabega gospodarja, in da kjer neumna gospodinja gospodari, ondi toča v hiši bije.

Navadno imajo slabi gospodarji raztergane strehe, in neumne gospodinje, kokošam enake, prihodke berž razkopajo in razmečejo, da prehitro minejo, in potlej na pósodo iščejo.

Bomo tukaj skusili nar prej častitljivo ravnanje dobrega gospodarja popisati.

Dober gospodár je namreč:

a) Mož v besedi in v djanji, da ga imajo domači in ptuji v časti. Malo govorí, pa kar govorí ali ukaže, je umno in prav, in torej že njegov pomigljej velja za povelje, ker je navajen vse s premislikom govoriti in delati; in ker le resnico ljubi in laž sovraži, se na njegovo besedo vsak zanaša. Njegova družina se ga bojí in ga ljubi, in on je domá nar raji, ker ga po pravici očeta imenujejo in častė.

b) Dober gospodar ima v vsem rednost pri hiši, in ostro hoče, da se tudi družina in posli rednosti deržé. Čas je postavljen za jéd, čas za delo. Vsi kmalo morajo biti pri jédi, in potlej vsak pri svojem delu. Ravno tako mora biti vsako orodje snažno in na pravem kraji, da se le vzame in se ne išče, kadar ga je treba. Njegove očí so povsod, in ne dá pod zlo iti ali spriditi se tudi majhni reči, ker vė, da iz posameznih zern je kašča polna žita, in iz posameznih jagod sod vina nalit, in da klas dolgo raste in veliko potrebuje, preden dozorí; torej ima za greh pripušati, da se kaj spridi.

c) Dober gospodar hoče vediti za vsako reč pri hiši, za vsacega svojega otroka in posla, kje da je in kaj dela. Pervi vstane in zadnji leč grė, in skliče družino moliti, potlej pa delati, kar je kterega delo.

d) Dober gospodar ne hvali ne starega ne novega, ampak kar je dobro in prav, ker vse spoznati hoče; torej kar je poterjenega, ohrani, dokler še kaj boljšega ne spozna.

e) Pri svoji hiši ne terpí ne kletve, ne laží, ne opravljanja, ne pijanosti, ne pohajkvanja, tudi nobene nar manjši tatvine ne, bodi sadja ali kaj druzega; temuč raji skerbí, da je vsega pri hiši za potrebo dovelj, in če ima posestvo, da je na njem vsacega mnozega sadja dosti, da njegovim ljudėm ni treba po ptujem sadji ozirati se.

f) Dober gospodar dá svoji družini kolikor je dosti in prav, pa nič v potrato ne; že pri novini prevdarja, koliko bo vsake rečí do druge novine treba, da vé, koliko smé prodati, koliko ne, in tudi še na kakošne uíme pri tem ne pozablja. On premisli, da ima leto **365** dní, in da vsak dan je treba jesti, in še kaj druzega, in da je slabo na posojilo zanašati se.

g) Dober gospodar ima snažno in polno hišo raji od zale in prazne. Zatorej ne stavi novega zalega poslopja na dolg, če je še staro manj zalo za kaj. Dolgá se bojí kakor greha. Snažnost pa mu je čez vse ljuba, ravno kakor zdravje ali kakor dobro ime in čast: snaga v hiši, okoli hiše, v hlevu in povsod.

h) Dober gospodar ima vse pod ključem: on sam izdaja in prodaja, kar je treba, in sam odkazuje právo mero živini in ljudém, ali pa z njegovo vednostjo njegova umna žena.

i) Dober gospodar ne dela dolgov razun v sili; pa skerbí, da mu posojilo dobiček dá, in da verne o pogodu.

k) Pred vsim pa je dober gospodar ponižen, ker je umen, in tudi dolžnosti vére izpolnuje. Gré k božji službi, in hoče to imeti tudi od svoje družine, ker verje, da nobeden dober ni, če se Bogá ne bojí, in da je vernega podučenja vsakteremu potreba; verje tudi, da Bog daja blagoslov, in da brez njega nič dobrega ni. Božji strah je začetek modrosti.

Tak je dober gospodar, in njegova hiša raste. K temu pomaga njegova umna žena in vsa družina.

Kar dober gospodar v zunanjih večih rečéh prav oskerbuje, to dobra gospodinja v znotranjih na drobno, umno in prav obrača, da nobene rečí ne gré ne preveč ne premalo, ampak vse le po stanu in po okolišinah, in da se nič ne trati ali napak ne obrača.

Slab gospodar pa ima vse drugačne lastnosti:

a) Slab gospodar rad veliko govorí, pa nerad dela, in malo premišljuje; besede gredó rade pred pametjo. Nobeden ga ne spoštuje, še njegovi otroci ne.

b) Slab gospodár je nerad domá, ampak raji pri pivcih ali pri igri. Jé rad kaj dobrega, ne preskerbí pa ne, kar je potrebnega. Za dom, za družino in gospodarstvo mu je malo mar, in torej mu drugi gospodarijo, da berž mine kar ima, in še sam ne vé kam. Njegovo polje je zapuščeno, streha raztergana, hlev in kašča ste prazne, otroci plašni, razcapani, zastradani in nepodučeni.

c) Slab gospodar rad dolgove dela in denar zapravlja; upniku pušča skerb za plačilo. Rado se zgodí, da pride ob posestvo, živež in dom, in naredí sebe in svoje otroke nesrečne.

d) Slab gospodar svoje nesreče druge dolži in rad toži čez velike davke, pa bi tudi čez majhne tožil, ker jih na svojem posestvu pridelati noče in ne vé.

e) V njegovi hiši dela vsak kar in kakor hoče: kletev, laž, lenoba, nagajivost in tatinstvo je pri njem domá.

*) Ker se bukve „umnega gospodarstva in kmetovanja“, ki jih je spisal gosp. fajmošter J. Zalokar in jih bo dala krajnska kmetijska družba na svetlo, že vežejo in pridejo tedaj kmali na dan, damo iz 5. dela, ki razlaga „gospodarstvo“, kosček bravcem v pokušnjo, da bojo vidili, kako lepo domača in lahko umevna je beseda prečastitega gosp. pisatelja, ki si je s tim pervim, vse razdelke kmetijstva obsegajočim, silo potrebnim delom pridobil velike zasluge za milo našo domovíno. Vred.

f) Slab gospodar ne mara ne za nauke, ne za molitev, ne za Boga; njegov bog je njegov trebuh; dobre gospodarje zaničuje, se jim posmehuje, jim je nevoščljiv, namest da bi jih posnemal in se po njih ravnal.

To je nekeršansko, gerdo, živinsko življenje; tako gospodarstvo gré v nič.

Kratko premišljevanje o novem redu kazenske pravde.

(Dalje.)

Ko je tedaj austrijanska postavodája z redom kazenske pravde od leta 1850 in s tem od leta 1853, ki je ravno zdaj po vsem našem cesarstvu moč zadobil, zopet vpeljala zatožbo, zagovor in ustno končno obravnavo v kazenskih zadevah, se je tedaj v drugi polovíci 19. stoletja le vernila k tistim podlagam kazenske obravnave nazaj, ki so do 18. stoletja v dednih austrijanskih deželah občno veljavo imele, in je po tem takem več tistih imenitnih naprav kazenske pravde na novo ustanovila, ki so že od začetka tega stoletja predmet neprenehanega znanstvenega boja med védo in postavodajo, med šolo in življenjem bile.

Če je ravno med redom kazenske pravde od leta 1850 po razpušenih porotnih sodbah in med sedanjo vredbo sodnij v obče nekolikšna enakost, je vendar ta v mnozih zadevah drugačna od une, kar bomo v sledečem razložili, da bojo naši bravci razumeli bistvo sedanjih sodniških obravnav o razločku tistih, ki so pred letom 1848, pa tudi tistih, ki so po kazenskem redu od leta 1850 noter do sedanje dôbe veljavne bile.

Do leta 1848, kakor smo že gori omenili, ni bila kazenska pravda z zatožbo, zagovorom in ustno končno obravnavo navadna; sodnik je bil ob enem tudi zatožnik in zagovornik, ustne končne obravnave ni bilo; — tedaj je sedanja naprava veliko drugačna in se veliko bolj enaci s tisto od leta 1850, s ktero so bile porote vpeljane, kakor s poprejšno staro. Vendar so tudi med uno od leta 1850 in med to (sedanjo) od leta 1853 mnogoteri razločki. Važniši so sledeči:

Po redu kazenske pravde od leta 1850 se je kazenska pravda posebno le opirala na zgol zatožno pravílo, to je, začetje kazenske pravde, pozvedba djanja ali dogodbe, zasledovanje obdolženca itd. se je od konca do kraja le godilo na predloge in zatožbo deržavnega pravdnika (Staatsanwalt). Po sedanjem redu kazenske pravde je pa to zgol zatožno pravílo premenjeno v zatožno sodno ravnanje, tedaj po ti novi postavi zasledujejo kazenske sodnije kaznjive djanja iz službine dolžnosti (§. 2.). Sodnije imajo tedaj pri vsakem djanju, ki je zapadlo kazni (štrafengi), pervo in uvodno preiskavo in pa posebno preiskavo ali preiskavo zoper obdolženo osebo iz službine dolžnosti opravljati, — deržavni pravdnik ima o ti preiskavni ravnavi le preiskavo nagibovati in v obče v vsi kazenski pravdi za to skerbeti, da se vse po postavah ravna in da se vsako odlašanje odvrača; on je tedaj v teku uvodne preiskave le pripomočnik in tako rekoč občujavnik, da gré vse natanko po postavi. Še le po dokončani preiskavi predlaga deržavni pravdnik zborni sodníi svoje nasvéte, in po tem še le sodnija izda ali: sklep, da se pravda ustavi (§. 197.), ali sklep, da se popustí (§. 198.), ali pa sklep zatožbe (§. 200.), kteri se pa more le takrat storiti, kadar se pokaže, da je tisti, ki je bil preiskavi podvržen, kakega določenega hudodelstva ali pregreška pravno obdolžen. Na podlagi tega zatožbnega sklepa predloží sedaj deržavni pravdnik zatožni spís pri vsih hudodelstvih, na ktere je smert ali saj petletna ječa zažugana; pri tacih djanjih pa, na ktere je manjši kazen postavljena, zatožbo pri končni obravnavi ustmeno razložuje. (Dalje sledí.)

Starogodovinski pomenki.

O imenih rek Save, Sore, Drave, Mure, Anasa.

Dostavek k pervemu pretresu v spisu „o Noriku in Noreji“.

Razložil Davorin Terstenjak.

Od unega časa, kar se je marljivost sledíteljev stare zgodovine v Indijo obernila, se je začelo deniti v raznih stvaréh, ktere so preje v globoko temo zakrite pred nami bile. Razjasnuje se sedaj občineska znanost različnih starih vér, in česar gerški in latinski bogoslovci niso razumeli in kar so celó krivo razlagali, to razvedrujejo sedaj izhodne dežele. Al treba je razumeti jezik iztočnega duha, — drugače preiskovavec zablodi še v hujše krivopoti, kakor so zabredli Ciceron, Festus in Varon, gledé na etimologijo rimskih božanstev.

Večidel je basen (mythus) le razvito in v djanstvo prenešeno znaminje (symbol) nastavši na znaminju in po znaminju. Dosti povesti je, ktere niso druga, kakor razlaga in izpeljava znaminj (symbolov), med kterih početkom in izobraženjem že mnogokrat stoletja ležijo. Znaminja so stariše in izvirniše, kakor basni nedoločne slutenja božanstvenega.

Staremu svetu ni bilo mogoče do tiste samostalnosti dospeti, ktera je potrebna za zgodovinsko preglédovanje in razvijanje dotičnih stvarí, — manjkalo mu je sposobnosti, da bi se bil ptuje misli prilastil; drugače ne bi učeni možaki, kteri so Aleksandra velikega sprevajali, imen vsih novih narodov, s kterim so se na svojih sprevodih soznanili, iz gerškega basnoslovja izpeljevali!

V tih zadevah tedaj stari svet nima izključive postavodajavne oblasti, — preiskovanje mitiškega izraza je naloga našega veka, ker se mi bolje zamoremo, kakor stari klasiki, v misli azijatskega sveta zariniti.

Noben rimsk pisatelj se ni podstopil, v okolici Himalaje iskati sedeža svojega Jova; sedanji čas pa izvir rimskega, gerškega, etrurskega itd. basnoslovja iščejo naj bolje učeni in naj veči starinarji v indiškem mitu *).

Sicer še živijo priverženiki tistih strank, kteri se že skoz 300 let bojujete zavoljo „spiritus lenis“ in „spiritus asper“ in kterima je v tem boji ves „spiritus“ odletel; — sicer imamo še nektere branitelje gerškega in latinskega „Urlebena“, vendar vsaki dan bolj zgubljate te stranki svoj upliv, in zmaga bo — resnici! Že se je več ostroumnih preiskovavcov oglasilo, kteri Pelazge izločujejo iz indiške rodbine in njim mesto davajo v semitiški; do jedra resnice bodemo prišli, če rečemo, da so v Pelazgih ariški življi s syrofeniškimi združeni, kakor je to učeni zgodovinar F. Kortüm *) v naj novejšem času v svoji zgodovini gerške dežele javno izustiti se podstopil.

Tako vidimo povsod novo odkrivanje o zgodovini starih narodov, in kar je skoz več sto let nisoka in visoka šola učila, se zametuje v staro šaro. Tedaj se nadjamo tudi mí, da naše preiskave bodo enkrat vseobčo veljavo zadobile, čeravno nas še mnogo pisano gleda, kteri le v Atinjah in še kod drugod iščejo izvir zgodovinske resnice, in v debelih foliantih domačih kronikarjev. Vsaka stvar ima svoje izvire in le tisti zgodovinsko resnico najde, ki ji skuša priti do jedra, in se ne dá motiti od veš, kterih nikjer ni toliko kot

*) Primeri s temi besedami Hammerove v „Wiener Literatur-Zeitung“. Aprilheft Nr. 55. 1816. — Ottfried Müller-jeve: „Uber die Wichtigkeit des Symbolstudiums“. Prolegom, str. 266. — Barth: „altdeutsche Religion“ I. 10. — Ritter: „Vorhalle der Völkergesch.“ str. 33. Pis.

*) F. Kortüm: „Geschichte Griechenlands“. Heidelberg 1854. 3 Bände. Pis.

v zgodovini. Saj se dan današnji, bodi Bogu milo! lahko prepričamo, kako se zgodovina dela, ne pa opisuje po resnici!

Po tem uvodu se podamo v pretres omenjenega predmeta. (Dalje sledí.)

Slovstvine rečí.

Od glagolov doveršivnih.

Spisal J. Navratil.

(Dalje.)

Ali porečeš: Kako pa, da govoré priprosti terdi Slovenci po Krajnskem, po Štajerskem, po Koroškem itd.: „zahvalim“, „povabim te“, „priporočim se“, „zarotim te“, „zapovem ti“, „prisežem“, „odpovem se“, „pošljem vam“ itd. tudi v pravem sed. č., ako je djanje enkratno? — Če pomislimo (kar sem spomnil že v „Bčeli“) da so to do malega besede uljudnosti, vérske in pisarske, — od koga so se jih navzeli, kakor od gospode? Saj vemo, kako rad posnema prostak vse, kar je gosposkega. Kar se tiče besed vérskih pa pisarskih, take je Slovenec moral izgovarjati za kom, kakor mu jih je govoril uni; postavimo: „prisežem“, „odpovem se“ (namesto: prisegam, odpovedam ali odpovedujem se) itd. Vsi Slovenči, ki so slišali pridigovati Trubarja ali Dalmatina, so govorili, vem da, ponavljaje besede Mat. 26. 63., brez spotike: „zaklinam (zaklinjam) te“; pozneje so pa slišali na ravno tem mestu po Japelnu le: „zarotim te“, — pa jim je ostalo tako. Ako bi bil napisal tudi Japel: „zaklinjam“ ali pa „rotim te“, pa ne bi pogrešala glag. doveršivnega nobena živa duša.

Vsak, kdor je že kaj prestavljal iz jezika na jezik, vé, kako se mu sili beseda izvirna, če tudi prestavljavec vé, da se ne smé prestavljati zaporedoma beseda za besedo, kakor je v izvirniku, in če zna tudi dobro oba jezika po slovnici. Toda radi se deržimo, kolikor je le moč, besed izvirnih, pa zagazujemo po nevedoma. Zato po tem tudi v slovenščini „mesto leži“ (die Stadt liegt) namesto da bi stalo. „Stojí, stojí (ne leží, leží) Beligrad“. Nar. pesm. Zato se je vtepel tudi tisti „brez da“ (ohne zu), ki se pa vendar ne govorí še sploh. Tako se je tudi zgodilo, da je prenašal Trubar (pa tudi Dalmatin, Krel itd. pa ne tako pogostoma kakor Trubar) iz nemščine v slovenščino celó člene: „der, die, das, ein, eine, ein“ (enu kratku premišljuvanje tega konca tega življenja ali „lebna!“), da si ni govoril narod slovenski tako nikoli, pa mu te nedomače sadike tudi niso mogli popolnoma vcepiti. Kje in kje se je pa vendar prijela, namreč: pred določnimi prilogi, zato ker nam ne pravijo včasih razločno: govorí li kdo od določne ali nedoločne reči, posebno v ženskem in pa v srednjem spolu. Poudarek pokazuje to le pri nekterih, postavimo: zelêna ruta (ein grünes Tuch), zeléna (das grüne); slabó platno (eine slechte, schwache L.), slábo platno (die schlechte L.); ali černa ruta, čista voda itd. je določno ali nedoločno oboje enako. Zato so se Slovenci v takih primerkih berž poprijeli tujega člena in začeli govoriti: ta černa ruta, pa tudi ta (te) černi, ta beli klobuk, ta pervi mesec, tega 5. prosenca, in celó: to je en dober človek, ena dobra žena, eno pridno dete itd. Pa vendar zdaj nihče tako ne piše, — pa vendar ljudstvo, čeravno tako govorí, v bukvah tega ne pogreša! Nikoli nihče se ni še pritožil.

Če so pa nekdanji pisavci (prestavljavci), ki se niso učili nikoli, kako je naš jezik stvarjen, ljubi slovenščini posilili kaj takega, česar ni bilo nikdar poprej v nji, kdo se bo čudil, da so začeli kaj takega, kar je bilo že poprej v jeziku, le krivo rabiti? in da se je to zaplodilo, kakor se je člen?

Pečaje se čedalje bolj s staroslovenščino in z drugimi narečji slovanskimi, so spoznavali pisavci tudi čedalje bolj, da to ni po naše in začeli izpuščati člen tudi izpred določnega predloga, da si terdijo nekteri, da je to samostalno pridobljena lastnost slovenščine, ne pomislivši, da v spisih staroslovenskih poslovenjenih po jeziku gerškem, ki ima tudi člen, ni od tega ne sluha ne duha.

Premila staroslovenščina, presvetla zvezda, posveti nam in razsvetli nas tudi zdaj! Če tudi tuje sadike, ki so se že ukoreninile po spašnikih občinskih še ostanejo, — da bi se le ne zasajale več na njive in na verte — v časnike in v bukve, kjer jih ni lepo viditi. Kakor ne pogreša ljudstvo v bukvah tistega člena, tako ne bo pogrešalo menda tudi glagolov doveršivnih v pravem sed. č. Kedaj — četudi pozno pozno — utegnejo pa posahniti nedomače rastike povsod, kodar jih ni treba, ako jih ne bodo zalivali, mariveč jih marljivo rovali vertnarji naši — pisavci z učitelji vred po učilnicah narodovih. Učilnice narodove so pa posebno šole. Ako reče otroku učenik: „tako ni prav; tako mora biti“, maral bode. Mlado drevesice je lahko ušibiti, staro se ustavlja. (Dalje sledí.)

Ozir po svetu.

Tergovstvo in štacune na Turškem.

Na Turškem je skor vse življenje drugačno memo dežel druzih narodov. Tudi tergovstvo in štacune imajo dosta posebnega.

Poglejmo v Carigrad, poglavno mesto Osmanov, kako je tam.

Ulice v Carigradu so ozke, sterme in umazane. Ker Turk po svoji véri ne smé psa imeti, pobijati jih pa tudi ne, se klati takih psov brez gospodarja toliko po ulicah, da človek komaj skoz-nje pride. V teh ulicah so štacune. Al zlo se moțiš, prijatel, ako misliš, da imajo štacune tam, kakor pri nas, vrata in oknja. Ne okinj ne vrat ne vidiš — cela štacuna proti ulici obernjena je odperta, da stopiš va-njo, kakor pod lopo, večidel 8 do 12 čevljev dolgo in ravno toliko široko. V štacuni stojí počivalo, nizko skor pri tleh, in na tem počivalu čepí gospodar štacune, s križem-nogami in lulo v ustih, če ne spí; — večidel pa spava.

Na Turškem ne gré ptujec nikoli sam v štacuno kaj kupit; ker jezika ne razume, mu je treba vselej enega tistih človekov, ki so nalašč za to tukaj, da ptujce spremljajo in se dragomani imenujejo. Če tedaj hočeš kaj kupiti, te pelje ta dragoman v štacuno, kamor se njemu poljubi in kjer dobiva delež od vsacega prodanega blaga, — tergovci in dragomani so že tako med seboj zastopljeni.

Ko prideš tedaj z dragomanom v štacuno, ti ponudi gospodar, ki se ne gane iz mesta, berž čibuk (pipo), in ti velí, naj se vsedeš k njemu. On puha in ti puhaš tobak, — ne govorí nič, ker vé, da ne razumeš turški. Tako čepita oba — tergovec in kupec — tiho na počivalu. V tem pa se prepira in vpije dragoman s strežajem, ki namesti gospodarja blago prodaja. Obnašata se kakor naši mešetarji. Na zadnje pokíma dragoman z glavo v znaminje, da mu je cena všeč in kupčija je sklenjena. V tem, ko dragoman vmazane turške bankovce (Piaster-Noten) iz žepa vlači, da plača kupljeno robo, mermra strežaj, da mu je predober kup prodal, dragoman pa zmirja tergovce, da vsi so roparji, ki človeka deró itd. — to pa je vse le na videz, zakaj na večer pride dragoman sam in terja, da se mu polovica tega, kar je podnevi prodati pomagal, poverne.

Na velikem tergu je polno majhnih tesnih ulic, v kterih so štacune ena tikoma druge.

Dve posebnosti ste pri turških štacunarjih: ena je ta, da turški tergovec, čeravno ptujca, ki ga je v pest dobil, odira kar le more, vendar nikdar nobenega ne

vabi v svojo štacuno; — in če ptujec v štacuno pride, se mu postrežno pokaže vse, česar želí viditi, in se mu pové cena; če pa zbiraš in nič ne zbereš, ni štacunar celó nič nejevoljen, spravi blago spet na svoje mesto in ti ne zine kar besedice ne.

Tudi tega ni na Turškem, da bi štacunar štacunarju kupce jemal; če imata soseda popolnoma enako blago, in kupec stopi v štacuno in baranta, pa ničesa ne kupi — bo sosedni štacunar mirno stal v svoji štacuni, in ne da bi te vabil ali ti le z očesom mignil, da imaš priti k njemu kupovat.

Tista znana lenoba, ki je značaj turškega naroda, je menda vzrok tudi ti nemarnosti tergovski; Turk pravi: če mu je osoda namenila kupca, bo prišel; če mu ga ni namenila, ga ne bo.

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Križne gore na Notrajnskem 12. listop. (Žalostna prigodba, mila prošnja in še nekaj.) Zvečer ob 9. uri 9. t. m. sem bil priča strašnega ognja, ki je na Bločicah, neki vasi grahovske podfare v Cerkniški tehantíi tri četertinke ure na polnočni strani Križnogore, enajsterim posestnikom hiše v žalostne razvaline in njih pridelke v pepél spreminil. K sreči pa se je na Križnogori kmali zapazil ondotni ogenj, ki je hipoma od severne straní cerkev na gori tako razsvetlil, da bi se lahko slehern napis na zidu bil razločno bral. Plat zvoná na dobro glasen zvon iz obližja staroteržke in bloške župnije v temni noči obilno množico v pomoč skliče, kamor se urno tudi g. okrajni predstojnik iz Loža po kaj nezložni poti z žandarmi vred podá. Ljudjé so res marljivo delali in mokre plahte po strehah pogrinjali, al studenec je le prepičlo vode iz sebe poganjal, sicer bi se bilo še kaj več otélo. Hvala Bogu! da ni vetra bilo, sicer bi vsa človeška pomoč ne bila piškovega lešnjeka vredna bila. Pričetek ognja je bil v nekem hlevu na sredi vasí, in berž ko ne se je tukaj, kakor se tudi drugod pogostoma primerja, iz presladke pipe prebritki pelin izcimil, zakaj pogostoma vidimo zarobljence v hlevu tobak piti, kjer stelje ali senó premetujejo ali pa živini kladejo; oni morajo lulo v ustih imeti, kakor da bi jim bila k ustam prirašena!

Če pomislimo, da ravno v tej vasi pred dvema letoma zavolj hude toče se ni bila od serpa rija oderznila, in da je cep tisto jesen bil na „pika pok“ pozabil, — da tudi nihče zdaj ni bil toliko razumen svojega pohištva škode ognja zavarovati; — če dalje prevdarjamo delo, potroške in gradivje, ki je za kmetijsko hiševanje potrebno, in da se v gojzd semtertje gredé celi dragi dan zgubí; — če pomislimo koliko so se siromaki čez leto potili in vpirali, da bi saj čez zimo pri gorki peči s svojimi otročiči pičle pridelke mirno vživali, in ravno zdaj, ko nemila zima serdito na vrata terka — ravno zdaj v tej tužni dôbi jim peč službo odpové, shranjeni pridelki se jim razkadijo in strehe se jim razpepelé, in oni so primorani pri usmiljenih revnih sosedih za-se in za živino prenočiša iskati! Kdo ne spozná, da je njih stan revniši memo tistih, ki so navajeni od hiše do hiše živeža prositi? Nepotrebno bi tedaj bilo o takih okolišinah nesrečne siromake miloserčnim dobrotnikom na dolgo in široko priporočevati, ker sami vejo, da, kdor takemu revežu kaj pomaga, je svoj milodar v neizrečeno potrebne roke položil in naložil na obresti, ki jih nebeški Oče stotero povrača!

Če popis ta naklone ubogim siromakom tù in tam kako milošnjo, naj se pošlje na g. podfajmoštra v Grahovo, ali pa na gosp. tehanta v Cerknico. Nadjam se pa tudi, da vredništvo „Novic“, ki se je dosihdôb v enakih nesrečah vedno bratoljubno obnašalo, bo tudi tukej s sprejemo milodarov svoje usmiljenje do nesrečnih revežev skazalo *). (Konec sledí.)

Novičar iz mnogih krajev.

V sredo (16. dan t. m.) se je začela vožnja po dunajsko-ljubljanski železnici po novem vožnem redu, v kterem je čas odhoda in prihoda nekoliko drugačen. — Te dní so bili zameti snega na severni železnici toliki, da vozovi niso mogli naprej. — Iz žitnega cenovnika, ki smo ga 4. dan t. m. iz vsih krajev našega cesarstva v roke dobili, se očituje, da je bila pšenica v zgornji Austrii: v Gmundnu, Welsu in Salcburgu (po 8 fl. 37 kr. vagán) naj dražja, v Černovici (v Bukovini), kjer je vagán le 3 fl. 34 kr. veljal, pa naj bolj po ceni. — Zdej še le zvémo, zakaj so lojene sveče tudi pri nas zmiraj dražji, čeravno je domačega loja za naše potrebe zadosti; — veliki svečarji na Dunaji in fabrike Apolonovih in Milinih sveč, ki so poprej iz Odese rusovskega loja dobivale, ga ne dobivajo od tod, kar vojska terpí, nič več, in ga kupujejo zdaj v Ljubljani, Gradcu, Celovcu in kjerkoli ga dobiti zamorejo, tako pa nam podražujejo ceno. Tudi vožnjo prešičev iz Ogerskega na Nemško bomo čutili v dražji ceni. — Na prošnjo austrijanskega konsula v Bukureštu je Omer-paša dovolil, da se smé iz Valahije ječmen skozi en mesec, pšenica skozi 3 mesce in pol, koruza pa skoz 6 mescov v naše cesarstvo voziti. — V Pöchlarnu so te dní čuda žandarji zasledili grozovito hudodelstvo: neki sedlár je imel skozi 13 let iz še neznanih vzrokov svojo lastno hčer (zdaj 35 let staro) v kleti (keldru) zaperto. Sodnija preiskuje zdaj to hudodelstvo. — Zadnjikrat omenjena novica od hude bitve pred Sevastopoljem 5. dan t. m. je poterjena od vsih straní. Ko so namreč Rusi zvedili, da se zedinjena armada pripravlja z naskokom vzeti Sevastopolj, so planili z močjo 65.000 vojakov nad angleško armado, ki se je sili umakovala, kar je mogla, dokler ji ni prišla francoska armada na pomoč. Bitva je bila strašna in je 7 ur terpela; pri rusovski armadi sta bila tudi cesareviča Mihael in Nikolaj pričijoča. Padlo jih je na vseh straneh sila veliko; Rusi so sovražniku veliko topov zabíli. Čeravno so mogli Rusi nazadnje bežati, vendar tudi zedinjena armada ni ničesa opravila, ker ji je naskok na terdnjavo, ki ga je nek general Canrobert v tem veleval, spodletel. Zdaj zedinjena armada spet obleguje Sevastopolj, in, kakor ravno zvémo iz rusovskih novíc, ki so došle na Dunaj, se ni do 8. t. m. nič posebnega zgodilo pred Sevastopoljem. — Cesar Napoleon je ves osupnjen, ker mu ne gré vojska v Krimu po volji, in bo poslal novih 50.000 vojakov tje; angleška vlada bo polovico stroškov te nove armade prevzela. Razun 1 regimenta bo francoska armada tudi Rim zapustila in na Turško šla. Pa tudi Rusi dobivajo neprenehoma pomoč čez Perekop. — Hospodar Moldavije knez Ghika je bil 9. t. m. v Jašu prijazno sprejeman. — Sliši se, da se boste austrijanska in pruska vlada porazumele. — „Serb. Dn.“ piše, da je v Zemun došlo 106 Černogorcov, ki se bojo preselili v Serbijo.

*) Iz serca rado bo vredništvo prejemalo milodare tudi za uboge pogorelce na Bločicah. Bog daj, da bi obilni bili! Nadloge so zdaj že tako velike — kaj pa še le, kadar ogenj siromakom še tisto trohico živeža vzame, ki so jo imeli, in jim še kota ne pusti, da bi poterto svoje truplo zamogli položiti pod streho. Naj se tedaj usmili in pride na pomoč, kdor more! Vred.

Današnjemu listu je pridjana 22. pôla „občne zgodovine“.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*